

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. III. An excommunicatus habeat legitimam personam standi in judicio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

enarratis, subjungit: *Et ut contradicentiam audacia coercatur, premissas omnes, & quasvis alias illis similes assertiones, contra dictæ Societatis institutum, vel quomodolibet in illius præjudicium pronuntiatas, aut scriptas, falsas omnino, & temerarias esse, & censerì debere.* Præcipimus igitur in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœnis excommunicationis latæ sententiæ, nec non inhabilitatis ad quævis officia, & beneficia secularia, & quorumvis Ordinum regularia, eo ipso absque alia declaratione incurrendis (quarum absolutionem nobis, & successoribus nostris reservamus) ne quis cujuscunque status, gradus, aut præminentie existat, dictæ Societatis Institutum, Constitutiones, vel etiam præsentis, aut quemvis earum, vel supradictorum omnium articulum, vel aliud quid supradictum concernens, quovis disputandi, vel etiam veritatis indaganda quesito colore, directè, vel indirectè impugnare, vel eis contradicere audeat; distriktiùs inhibentes, ne quis, sive extra, sive intra dictam Societatem, nisi de illius Generalis, aut inferiorum Præpositorum licentiâ notaciones, declarationes, glossas, vel Sholia ulla Super præmissis facere, vel ea, nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari, aut de eis disceptare, seu scrupulum cuiquam injicere, vel in controversiam, vel dubium revocare audeat *quo quomodo.* Ex quibus omnibus fatis aperte sequitur à glomeratis antiquorum canonum juribus ad casum de personis, ac Scholasticis Soc. JESU; ijsque quæ in jure antiquo de aliorum Religionum Alumnis, ex laudabili eorum instituto constituta sunt in sacris canonibus, nullum omnino in hoc puncto, de quo in præsens, argumentum esse.

§. III.

An excommunicatus habeat legitimam personam standi in judicio?

49. **H**Æc quæstio proposita est Alexandro III. ab Episcopo Paduano, ad quam respondit Pontifex: *quod conveniri possit; & debeat per alium respondere; ne videatur de sua malitia commodum reportare;* ut habetur in c. *Intelleximus.* 7. h. t. Unde sequitur, excommunicatum non posse

agere in judicio; intellige in alia causa, quàm excommunicationis. c. *decernimus, de Sentent. excom. in 6.* ubi Alexander IV. *decernimus,* inquit, *ut Judices Seculares,* per censuram Ecclesiasticam ab Ecclesiasticis judicibus (canonicâ monitione præmissâ) *repellere excommunicatos ab agendo, patrocinando, & restificando in suis curiis, & judiciis compellantur;* idque nec suo, nec alieno nomine reg. 67. de reg. jur. in 6. ibi: *quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit;* & si vitandus sit, à judice repellendum esse, etiam nullâ exceptione appositâ; si autem toleratus, & excommunicatio sit notoria, posse quidem repelli à Judice, sed non teneri, nisi pars excipiat c. 1. de except. in 6. eandem exceptionem illi apponere potest Notarius, & quicumque alius. gloss. *recept. in tit. c. 1.*

Dixi 1. in alia causa, quàm excommunicationis. Nam in hac agere potest, quando agitur de ejus valore, vel quòd lata sit interpositâ appellatione; vel quòd contineat intolerabilem juris errorem. c. *cùm contingat. de offic. delegat. c. per tuas.* 40. de sent. excommunic. ubi dicitur, quòd, si excommunicatus ab Episcopo, ad Metropolitanum appellat, ab eo absolvi potest: Metropolitanus tamen volens suo Suffraganeo deferre, potest illum sibi remittere absolvendum & teneri etiam remittere, *quando propter manifestum excessum fuit excommunicatus;* & ante absolutionem non auditur volens probare, se injustè excommunicatum; secùs, si probare vult, sententiam esse nullam. Idem dic, si agatur de animæ periculo, vel ad illud evitandum, sic Abbas c. *significaverunt de except. n. 22.* vel si non agat voluntariè, sed ob periculum in mora, v. g. quia aliàs debitor illius fugeret; Barbof. in c. *intelleximus. n. 10.* Vel si impediatur facere sibi permittit v. g. ire Romam ad impetrandum rescriptum, &c.

Dixi 2. Judicem teneri excommunicatum vitandum à judicio repellere, etiam non oppositâ exceptione; cum ei non liceat, etiam in profanis, communicare. Quia tamen in ejusmodi exceptione frequenter, ex malitia etiam, fatigantur judicia, sequentem modum præscripsit Innocentius IV. in c. *piâ consideratione, de except. in 6.* ibi: *dignum duximus communem adhibere medelam;* si quis igitur excommunicationem

50.

51.

tionem opponit, *Speciem illius*, & *nomen* excommunicatoris exprimat, sciturus, eam rem se deferre debere in publicam notitiam, quam intra octo dierum spatium (die, in quo proponitur, minimè computato) probare valeat apertissimis documentis; quod si non probaverit, iudex in causa procedere non omittat, reum in expensis, quas actor ab hoc diebus illis se fecisse docuerit, præhabita taxatione condemnans; Si verò postmodum instantiâ durante iudicii, & probationis copiâ succedente de eadem excommunicatione, vel aliâ, excipiat iterum, & probetur; actor in sequentibus excludatur, donec meruerit absolutionis gratiam obtinere, jis, quæ præcesserunt, nihilominus in suo robore duraturis, proviso, quòd ultra duas vices, hæc non opponatur exceptio, præterquam si excommunicatio nova emerferit, vel evidens, & prompta probatio supervenerit de antiqua; sed si post rem iudicatam talis exceptio proponatur; executionem impedit, & sententia, quæ præcessit, non minùs robur debitum obtinebit, eo tamen salvo, ut, si actor excommunicatus sit publicè, & hoc iudex noverit, *quandocumq;* (etsi de hoc Reus non excipiat) *iudex ex officio suo actorem repellere non postponat.*

Ex hoc textu deducitur 1. exceptionem excommunicationis actori, sicut testi, in quacunque litis parte, usque ad sententiam objici posse, ut liquet ex ipso textu. 2. cum, qui opponit illius exceptionem, teneri expressâ illius specie, ac nomine, excommunicationem apertè probare intra proximos 8. dies; secus, iudicem in causa processurum, & Reum præmissâ taxatione condemnaturum in expensis, quas actor probaverit interim se fecisse: si autem denuo post præcedentem instantiam, eandem objecerit, & probaverit, actorem non esse ulterius admittendum, donec absolutus fuerit. 3. Si Reus intra dictum octiduum eandem exceptionem objecerit & non probaverit; volentem eandem tertio objicere, non esse audiendum, præterquam, nisi vel nova excommunicatio emerferit, vel supervenerit evidens, vel expedita nova probatio dictæ excommunicationis, ita cit. *c. pia.*

§2.

Not. præterea, licet actor repellatur, quando excommunicatio illi per excepti-

onem objecta legitime probata fuit, acta tamen quæ antecesserunt, firma mansura, ut expressè habetur in textu relato n. 51. Not. 2. ubi iudici constat, Actorem esse publicè excommunicatum, etiâ Reo non excipiente, illum teneri ad eum à iudicio repellendum, ex cit. *c. pia, in fine.* 3. quamvis illicitum sit, cum Actore, advocato, teste, Procuratore, si sint excommunicati vitandi, in iudicio communicare, acta tamen nihilominus valere; ut diximus; & tenet Laym. *l. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 14.*

Not. 4. exceptionem excommunicationis contra actorem, vel petitorum dupliciter opponi posse, ut notat gloss. *in c. pia 1. de except. in 6. V. Proponit. 1. per modum duntaxat dilatoria* salvo iure actoris, secundum quod petitionem suam, absolutione obtentâ proponere potuerit. 2. *per modum peremptoria*, quâ omnino perit illius jus, ut si electò, confirmationem petenti opponatur, quòd electus sit ab excommunicatis; vel, dum ipse fuit in excommunicatione. Si autem iudici objiciatur excommunicatio, quâ innotatus sit, dicemus *infra tit. 2. de foro compe.*

Not. 5. quod, licet excommunicatus, possit ut Reus conveniri in iudicio. *c. intelleximus cit.* in quavis causa; ne ob excommunicationem reportet commodum, & in iudicio stare ut Reus, sed solum ut *Reus necessarius* (si scilicet citatus venire compellatur) *non ut voluntarius.* Unde etiam *Actor necessarius* esse potest, quia à defensione nullus excommunicatus repellitur; Pirhing. *de iudic. n. 40.* Not. 6. excommunicatum tanquam Reum in iudicio conventum, non posse actorem suum reconvenire: *c. cum inter, de except. quia reconventio est reciproca petitio. c. 2. de mutuis petit.* adeoque non obtinet rationem necessariz defensionis, sed actionis: sed intellige de reconventionem *proprie* dicta, per quam objicitur actori id, quod est extra causam, in iudicium deductam: Licet tamen illi exceptionem contra actorem, cum non sit *proprie* dicta reconventio, sed defensio; sed intellige, si etiam actor sit excommunicatus. Not. 7. excommunicatum condemnatum posse à sententia iudicis appellare, appellationem prosegui, iudicem suspectum recusare, excipere contra testes, & omnia præstare quæ sunt *necessariz defensionis* in iudicio *c. intelleximus*

ximus de Judicijs. Not. 8. excommunicatum in iudicio posse respondere per Procuratorem ex *c. intelleximus cit.* non tamen teneri, saltem in arduis. Unde ly *debet per alium respondere* (quod habetur in *cit. c.* intellige, ubi, ut per se ipsum respondeat, causæ gravitas non exigit.

S. IV.

An Rector inferioris Ecclesiæ in iudicio stare possit pro juribus ejus?

53. **Q**uestio est, an jus agendi in iudicio, pro juribus Ecclesiæ inferioris, quæ Prælati Superiori subiecta est, competat inferiori, vel Vicario perpetuo? hæc quæstio tractatur *c. cum deputati 16. h. t.* & respondetur juxta id, quod ex illo textu colligitur, quod Religiosi habentes administrationem, aut beneficium possint super juribus agere, & conveniri in iudicio, ut diximus *n. 46.* et si à Prælato superiore constituti sint, ita, ut uterque actu administrationem habeat, agere posse inferiorem, si superior permittat, & non ipse agere malit: si autem inferior tantum in actu habeat administrationem, & superior in habitu, Rectorem, seu administratorem præferri; nec superiorem ordinariè se immiscere debere, nisi in defectu inferioris; sic *Clement. 1. junct. gloss. V. liceret. de Reser.* ubi dicitur, quod Abbates, aut alii Religiosi, quibuslibet administrationibus præidentes, occasione Prioratum, seu aliorum locorum subditorum eisdem, nullum auctoritate literarum Apostolicæ sedis, vel legatorum ipsius, quomodolibet valeant convenire, nisi ubi, & coram quibus, Prioratum, & locorum ipsorum Prioribus, aut aliis gubernatoribus hoc liceret. Nec occasione locorum ad mensas pertinentium eorundem, aliud in ipsis super hoc, liceat, quam si loca sic præmissa, speciales sub eis gubernatores haberent.

54. Not. præterea, idem dicendum de Rectoribus Ecclesiarum inferiorum, seu Parochis, & quod dicimus de Parochis, intelligit etiam de Vicario perpetuo. Feling. *in c. perpetuus. 12. de fid. Instrum. n. 4.* Nam talis titulum beneficii obtinet. *c. Michaël. 13. de filijs Presbyt.* hinc de ipso sicut de aliis Curatis, & beneficiatis sentiendum. *Clement. unic. de Offic. Vicar.* Ad
Tom. II.

mitti tamen deberet principalis Rector, si liti assistere velit; quia si Vicarius litem perderet, & necessariam sustentationem non haberet, illi Rector providere deberet, consequenter etiam hujus interest, ut rectè agat, si tamen Rector ignoraret, acta tenerent: *Pithing. cit. de Judicijs n. 36.* Et hoc etiam probabiliter procedit de obedientiariis, seu his, qui ad nutum Superioris sunt amovibiles, ut notavimus *supra.*

Not. 2. Episcopum in iudicio agere posse nomine Ecclesiæ Parochialis suæ diæcesis pro juribus, & rebus ejus, licet habeat Parochum *c. ult. de success. ab intestat.* est enim Ordinarius Pastor omnium Parochiarum suæ diæcesis, & omnes diæcesani sunt Parochiani ipsius Episcopi, *c. ult. de sepultur.* Sitamen de jure decimarum, vel reddituum Parochialium agatur, Parochus Episcopo præferendus est; nisi Parochus negligat; vel administratio æquè immediate ad Episcopum pertineat; eò, quod & ipse tertiam, vel quartam partem decimarum percipiat; sic enim etiam ipsius interest.

ARTICULUS III.

An Judex possit cogere partes ad personaliter comparandum in iudicio.

56. **R**esp. id regulariter non posse Judicem etiam à Papa delegatum ex *c. Juris 1. h. t. in 6.* ubi Innocentius IV. in generali Concilio Lugdunensi ait: juris esse, ambiguum non videtur, *Judicem delegatum (qui à sede Apostolica mandatum ad hoc non receperit speciale) jubere non posse alteram partem coram se personaliter in iudicio comparere;* nisi causa fuerit criminalis, vel nisi pro veritate dicenda, vel pro juramento calumnie faciundo, vel alias *juris necessitas* partes coram eo exegerit personaliter præsentari. Ex hoc patet, à dicta responsione quosdam casus excipi. 1. Si ad hoc judex habeat speciale mandatum. 2. Si causa sit criminalis, criminaliter intentata; quamvis admittatur procurator, si agitur civiliter, & agatur de crimine. gloss. *in c. juris. V. criminalis.* deinde si præstandum est juramentum de veritate dicenda, vel citentur ad respondendum positionibus, articulis, & interrogatoriis. 3. Si sit præstandum juramentum calumnie
C